UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Dipòsit digital de documents de la UAB

This is the **published version** of the bachelor thesis:

Millat Monzonis, Nil. *La càrrega de la prova en el procés civil : evolució i límits.* Treball de Final de Grau (Universitat Autònoma de Barcelona), 2026 (Dret). 38 pàg.

This version is available at https://ddd.uab.cat/record/331942

under the terms of the BY-SA license.

Universitat Autònoma de Barcelona

LA CÀRREGA DE LA PROVA EN EL PROCÉS CIVIL: EVOLUCIÓ I LÍMITS

Curs Acadèmic 2025/2026

Grau en Dret

Autor: Nil Millat Monzonis

Tutor: Santiago Orriols García

Data d'entrega: 13 de maig de 2026

RESUM / PARAULES CLAU

La càrrega de la prova s'ha consolidat com una de les institucions jurídiques més importants del procés civil, atesa la seva incidència directa en la resolució de litigis i en l'equilibri processal entre les parts. Tot i mantenir la seva funció tradicional com a criteri de distribució del risc derivat de la manca de prova, la jurisprudència ha evidenciat la necessitat d'adaptar aquestes regles a les circumstàncies concretes de cada cas.

En aquest sentit, l'aplicació de manera progressiva dels criteris de facilitat i disponibilitat probatòria ha afavorit una interpretació més flexible de les normes previstes a l'article 217 de la Llei d'Enjudiciament Civil, especialment en supòsits on s'observen situacions de desigualtat material entre les parts litigants. Aquesta transformació ha permès la consolidació de l'anomenada càrrega dinàmica de la prova, mecanisme orientat a garantir una resolució judicial efectiva i equilibrada.

No obstant això, la flexibilització de les normes de distribució de la càrrega de la prova també plantegen dubtes transcendents amb relació a la discrecionalitat jurídica dels tribunals i la seguretat jurídica de les parts. D'aquesta manera, en un context com aquest, el treball posa de manifest la necessitat de mantenir un cert equilibri entre l'adaptació de les regles de la institució jurídica als casos concrets i la defensa i preservació de les garanties pròpies del procés civil.

Paraules clau → Article 217 LEC, càrrega de la prova, càrrega dinàmica de la prova, disponibilitat probatòria, facilitat probatòria, igualtat processal, procés civil, seguretat jurídica, tutela judicial efectiva.

ABSTRACT / KEYWORDS

The burden of proof has become one of the most important legal institutions in civil procedure, given its direct impact on the resolution of disputes and on the procedural balance between the parties. While retaining its traditional function as a criterion for allocating the risk arising from a lack of evidence, case law has highlighted the need to adapt these rules to the specific circumstances of each case.

In this regard, the progressive application of the criteria of ease and availability of evidence has favored a more flexible interpretation of the rules set forth in Article 217 of the Code of Civil Procedure, especially in situations where there is material inequality between the litigating parties. This transformation has allowed for the consolidation of the so-called dynamic burden of proof, a mechanism aimed at ensuring an effective and balanced judicial resolution.

However, the flexibilization of the rules for distributing the burden of proof also raises significant doubts regarding the courts' legal discretion and the legal certainty of the parties. Thus, in a context like this, the work highlights the need to maintain a certain balance between adapting the rules of the legal institution to specific cases and defending and preserving the guarantees inherent in the civil process.

Keywords → Article 217 CPA, burden of proof, dynamic burden of proof, availability of evidence, ease of proof, procedural equality, civil procedure, legal certainty, effective judicial protection.

SUMARI DE CONTINGUTS

RESUM / PARAULES CLAU **1**

ABSTRACT / KEYWORDS **2**

LLISTA D'ABREVIACIONS **4**

INTRODUCCIÓ **5**

1. CONCEPTE, FUNCIÓ I FONAMENT DE LA CÀRREGA DE LA PROVA **7**
1.1. Concepte i configuració de la càrrega de la prova 7
1.2. Finalitat i funció processal de la càrrega de la prova 11
1.3. Fonament constitucional i principis rectors 12
1.4. Dimensió formal i material de la càrrega de la prova 15
1.5. Evolució històrica del concepte 17

2. REGULACIÓ DE LA CÀRREGA DE LA PROVA EN EL DRET ESTATAL **19**
2.1. Configuració normativa de l'article 217 LEC 19
2.2. Construcció jurisprudencial del Tribunal Suprem i del Tribunal Constitucional 23
2.3. Flexibilització jurisprudencial i la càrrega dinàmica de la prova 25

3. LÍMITS, PROBLEMES I DESAFIAMENTS DE LA CÀRREGA DE LA PROVA **27**
3.1. Discrecionalitat judicial i seguretat jurídica 27
3.2. Problemàtica probatòria dels fets negatius 28
3.3. Desigualtat material en l'accés a les fonts de prova 29
3.4. L'impacte dels nous mitjans de prova digitals 30

4. PERSPECTIVES D'EVOLUCIÓ DE LA CÀRREGA DE LA PROVA **32**

CONCLUSIONS **34**

LLISTA DE REFERÈNCIES **36**

LLISTA D'ABREVIACIONS

- **Art. / Arts.** → Article / Articles
- **CE** → Constitució Espanyola
- **LEC** → Llei d'Enjudiciament Civil
- **STS** → Sentència del Tribunal Suprem
- **STC** → Sentència del Tribunal Constitucional

INTRODUCCIÓ

La càrrega de la prova constitueix una de les institucions centrals del procés civil, ja que determina quina és la part que ha d'encarregar-se d'assumir les conseqüències que es deriven de la manca d'acreditació dels fets rellevants per a la resolució del litigi. La seva funció no es limita a l'àmbit estrictament tècnic o probatori, sinó que incideix directament en la configuració constitucional del dret a la tutela judicial efectiva i en l'equilibri processal entre les parts implicades, especialment en aquells supòsits on es donen situacions d'incertesa en relació amb els fets controvertits.

Dins de l'ordenament civil espanyol, la regulació sobre aquesta institució de la càrrega de la prova es troba a l'article 217 de la Llei d'Enjudiciament Civil, precepte que s'encarrega d'establir les seves regles generals de distribució. No obstant això, l'aplicació pràctica d'aquest model ha estat objecte d'una important evolució jurisprudencial i doctrinal, a partir de la consolidació d'una sèrie de criteris com els de disponibilitat i facilitat probatòria, previstos a l'apartat setè de l'article en qüestió. Aquesta transformació ha donat lloc a una interpretació més flexible i adaptada als casos concrets de les regles tradicionals, afavorint el desenvolupament de la denominada càrrega dinàmica de la prova.

L'evolució que ha patit la institució de la càrrega de la prova respon a la necessitat d'adaptar el model del sistema probatori a situacions determinades en les quals l'aplicació estricta de les regles generals pot generar desequilibris materials entre les parts litigants. Tot i això, aquesta flexibilització també planteja una sèrie de qüestions relacionades amb la seguretat jurídica i amb els límits de discrecionalitat judicial per part dels tribunals competents, especialment en supòsits en els quals la distribució de la càrrega probatòria depengui de criteris interpretatius vinculats a les circumstàncies concretes del cas.

A partir del plantejament exposat, el present treball analitza la configuració jurídica de la institució de la càrrega de la prova dins del procés civil espanyol i l'evolució jurisprudencial i doctrinal que ha experimentat aquesta. D'altra banda, també s'estudien els problemes que deriven de la seva aplicació pràctica i l'impacte que aquests generen sobre la seguretat jurídica i la tutela judicial efectiva de les parts. L'objectiu per tant, consisteix en determinar fins a quin punt el model actual aconsegueix mantenir un correcte equilibri entre la flexibilitat en la distribució de la càrrega de la prova i les garanties processals pròpies del procés civil.

La tria d'aquest tema respon a la importància que la institució de la càrrega de la prova continua tenint dins del procés civil, tant des d'una perspectiva pràctica com jurídica.
D'altra banda, les dificultats derivades de la manca d'equilibri entre les parts en relació amb l'accés als mitjans de prova, sumades a l'impacte creixent dels nous entorns digitals, evidencien la necessitat d'analitzar fins a quin punt el model actual de distribució de la càrrega probatòria es troba capacitat per donar resposta als nous desafiaments probatoris existents en la pràctica judicial.

L'objectiu general d'aquest Treball de Fi de Grau és analitzar el règim jurídic de la càrrega de la prova en el procés civil espanyol, la seva regulació legal i evolució jurisprudencial, així com els principals problemes i límits que planteja la seva aplicació pràctica, amb especial atenció a la doctrina de la càrrega dinàmica de la prova.

A partir d'aquest objectiu general, es plantegen els següents objectius específics:

- Delimitar el concepte, la funció processal i el fonament de la càrrega de la prova, així com la seva evolució històrica.
- Analitzar la regulació de la càrrega de la prova en el dret estatal, amb especial referència a l'article 217 LEC.
- Estudiar la doctrina de la càrrega dinàmica de la prova, els seus criteris d'aplicació i els seus àmbits més rellevants.
- Identificar els principals límits, problemes i desafiaments que planteja el model actual.
- Valorar les principals perspectives d'evolució de la càrrega de la prova dins del procés civil actual.

La metodologia emprada en aquest treball es basa principalment en l'anàlisi normativa, jurisprudencial i doctrinal de la càrrega de la prova en el procés civil. S'examina especialment l'article 217 LEC i la seva interpretació per part dels tribunals, així com les aportacions de la doctrina processal.
Pel que fa a l'estructura, el treball s'organitza en diversos capítols. En primer lloc, s'aborda el concepte, la funció i el fonament de la càrrega de la prova. A continuació, s'analitza la seva regulació en el dret estatal i el desenvolupament jurisprudencial de l'article 217 LEC. El tercer capítol es dedica a l'estudi dels límits i problemes del model actual, mentre que el quart ofereix les perspectives d'evolució de la institució.

1. CONCEPTE, FUNCIÓ I FONAMENT DE LA CÀRREGA DE LA PROVA

1.1. Concepte i configuració de la càrrega de la prova

Per poder donar principi a aquest treball sobre la càrrega de prova dins del procés civil, el primer aspecte que cal abordar és la delimitació del concepte de "càrrega de la prova". Per poder-ho fer, cal analitzar les diferents parts del concepte en qüestió.

La prova com a objecte del procés civil

No existeix una definició legal expressa de "prova" a la Llei d'Enjudiciament Civil. El seu significat s'obté de manera indirecta dels articles 281 i següents de la LEC, i es desenvolupa principalment mitjançant jurisprudència del Tribunal Suprem i doctrina processalista, que són les veritables fonts on es defineix el concepte.

L'article 281 de la LEC és l'encarregat de la regulació de l'objecte i la necessitat de la prova. El legislador estableix, en el seu apartat primer, que *"la prueba tendrá como objeto los hechos que guarden relación con la tutela judicial que se pretenda obtener en el proceso*".[1]
L'apartat tercer de l'article en qüestió afirma que excepte els casos en què la matèria de l'objecte del litigi es trobi fora del poder de disposició de les parts litigants, *"están exentos de prueba los hechos sobre los que exista plena conformidad de las partes"*.
Finalment, el legislador afirma en l'apartat quart que *"no será necesario probar los hechos que gocen de notoriedad absoluta y general"*.

Un cop analitzada la definició indirecta del concepte de prova que ens ofereix l'article 281 de la LEC, serà necessari fer ús de la jurisprudència i la doctrina sobre la matèria per extreure una definició més concreta del terme en qüestió.
El doctor en dret i autor de diversos llibres relatius a la prova en el procés civil Manuel Miranda Estrampes defineix aquest concepte general en la seva doctrina. El jurista afirma que *"se considera prueba todo medio que sirve para llevar al juez el conocimiento de los hechos. Se define la prueba como todo instrumento o medio que se utiliza para lograr la certeza judicial"*.[2]

---

[1]Boletín Oficial del Estado. (2000, Gener 7). *Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323

[2]Miranda, Estrampes, M. (s.d.). *Concepto de prueba procesal*. Vlex. https://vlex.es/vid/concepto-prueba-procesal-285254

D'aquesta manera, la prova com a mitjà per aconseguir aquesta finalitat inclouria totes les activitats que guardin relació amb la recerca i obtenció de diferents fonts de prova, i les pràctiques per mitjà de les quals les fonts de prova en qüestió s'introdueixen dins del procés civil. D'altra banda, la concepció sostinguda pels juristes Andrés De la Oliva y Miguel Ángel Fernández defineix la prova civil com *"aquella actividad que desarrollan las partes con el tribunal para que éste adquiera el convencimiento de la verdad o certeza de un hecho o afirmación fáctica o para fijarlos como ciertos a los efectos de un proceso"*.[3]

La prova es relaciona de manera directa amb l'article 24 de la Constitució espanyola, ja que constitueix un element essencial per garantir el dret fonamental a la tutela judicial efectiva i al dret a un procés amb totes les garanties. Això queda reflectit a l'apartat segon d'aquest article, que disposa que *"asimismo, todos tienen derecho al Juez ordinario predeterminado por la ley, a la defensa y a la asistencia de letrado, a ser informados de la acusación formulada contra ellos, a un proceso público sin dilaciones indebidas y con todas las garantías, a utilizar los medios de prueba pertinentes para su defensa, a no declarar contra sí mismos, a no confesarse culpables y a la presunción de inocencia"*.[4]
D'aquesta manera, es considera com a dret fonamental per a totes les persones el fet d'utilitzar tots els mitjans de prova que es considerin pertinents.

La noció de càrrega processal

En aquest cas, tampoc existeix una definició legal expressa del concepte de "càrrega processal" que es trobi aïllat del concepte específic de "càrrega de la prova". No obstant això, aquest darrer concepte, juntament amb la doctrina sobre la càrrega processal, ens permet elaborar una definició del concepte en qüestió. D'aquesta manera, s'entén la càrrega processal com una necessitat processal, i no un deure jurídic, que recau sobre una de les parts i l'incompliment de la qual no comporta una sanció, sinó un perjudici per la part que no l'exerceix.
Sobre aquesta base, la càrrega de la prova constitueix una manifestació de la càrrega processal dins de l'àmbit del procés civil. La seva configuració permet delimitar l'aplicació d'aquest principi en relació amb l'acreditació dels fets controvertits.

---

[3]De La Oliva, Santos, A. (2016). *Curso de Derecho Procesal Civil II. Parte especial.* Universitaria Ramón Areces. Pp 115.

[4]Boletín Oficial del Estado. (1978, Desembre 29). *Constitución Española.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1978-31229

La configuració de la càrrega de la prova

La càrrega de la prova constitueix un dels pilars del dret processal civil, ja que determina a quina de les parts correspon acreditar els fets rellevants dins d'un procediment judicial. Estableix qui ha d'assumir les conseqüències processals en cas que un fet al·legat no quedi degudament acreditat. En aquest sentit, la jurisprudència del Tribunal Suprem ha fet èmfasi en la idea que la càrrega de la prova no opera principalment com una norma relativa a l'activitat probatòria, sinó que ho fa com una regla de judici destinada a resoldre les situacions d'incertesa relacionades amb els fets controvertits. Així, s'ha afirmat que *"es la razón por la que el precepto que regula la carga de la prueba, el art. 217 LEC, no se encuentra entre las disposiciones generales en materia de prueba (arts. 281 a 298), sino entre las normas relativas a la sentencia, pues es en ese momento procesal cuando han de tener virtualidad las reglas de la carga de la prueba, al decidir a quién ha de perjudicar la falta de prueba de determinados extremos relevantes en el proceso"*.[5]

D'aquesta manera, la figura de la càrrega de la prova es configura com un criteri que permet atribuir les conseqüències derivades de la falta d'acreditació dels fets rellevants a una de les parts. En relació amb aquesta idea, l'article 216 LEC també realitza una mena de definició indirecta de la càrrega de la prova, en disposar que *"los tribunales civiles decidirán los asuntos en virtud de las aportaciones de hechos, pruebas y pretensiones de las partes, excepto cuando la ley disponga otra cosa en casos especiales"*.[6]

Després d'haver analitzat el significat de la càrrega de la prova a partir del que disposa la jurisprudència i l'article 216 de la LEC, resulta pertinent completar aquesta aproximació amb les aportacions doctrinals d'autors de reconegut prestigi en el dret processal civil.

En l'àmbit doctrinal, una de les formulacions clàssiques sobre el significat de la càrrega de la prova és la proposada pel jurista James Goldschmidt, reconegut autor que va contribuir de manera decisiva a la configuració moderna del concepte de càrrega de prova. Segons la seva concepció, defineix la càrrega de la prova com *"un imperativo del propio interés, que tiene como fin evitar una desventaja procesal"*.[7]

---

[5]Tribunal Suprem. (2026, Abril 27). *STS 1859/2026, de 27 de abril*. CENDOJ

[6]Boletín Oficial del Estado. (2000, Gener 7). *Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323

[7]Goldschmidt, J. (1961). *Principios generales del proceso. I. Teoría general del proceso. (2ª Edición).* Ediciones jurídicas Europa-América. Pp 58-59

Des d'una perspectiva general, la doctrina clàssica ha posat de manifest que l'activitat probatòria de les parts no respon a un deure imposat, sinó a l'interès directe que aquestes tenen en l'èxit del procés. En aquest sentit, el jurista alemany Leo Rosenberg afirma que *"la actividad afirmadora y probadora de las partes se manifiesta como emanación del interés natural que tienen en el éxito del proceso como una necesidad práctica sin cuya satisfacción las partes lo perderían"*.[8]

No obstant això, en el procés civil no sempre és possible que els fets controvertits acabin sent acreditats de manera concloent. Davant d'aquestes situacions d'incertesa probatòria, el sistema processal requereix criteris que permetin determinar com s'ha de resoldre el litigi i a quina de les parts correspon assumir les conseqüències derivades de la manca de prova. Es disposa que *"a cada una de las partes procesales, se le encomienda aportar y probar los hechos en que, respectivamente, fundamentan sus pretensiones, de tal forma que, si no lo efectúan así, y, finalmente, el hecho no resulta convenientemente acreditado, de manera definitiva y concluyente, y, por tanto, no puede tenerse por probada, de forma indubitada, su existencia –aunque tampoco su inexistencia– cada una de ellas deberá soportar las consecuencias negativas de esa falta de prueba que le correspondía"*.[9]

Dins d'aquest marc general, la doctrina processal també ha formulat definicions més específiques. El catedràtic de dret processal Manuel Cachón Cádenas, en el seu manual "Introducción al enjuiciamiento civil", estableix que *"se dice que, conforme a las reglas legales sobre carga de la prueba, una determinada parte tiene la carga de la prueba de un determinado hecho controvertido si el tribunal, en caso de duda, debe considerar probada la versión fáctica alegada por la parte contraria"*. [10]

En conjunt, les diferents aportacions doctrinals permeten entendre la figura de la càrrega de la prova com una institució processal que actua com a criteri de distribució de riscos dins del procés civil. Com podem observar, no es tracta d'un deure jurídic, sinó d'una regla de judici vinculada a la necessitat de resoldre situacions d'incertesa probatòria.

---

[8]Rosenberg, L. (1956). *La carga de la prueba. (3ª Edició)*. Ediciones Jurídicas Europa-América. Pp 76.

[9]Abel, Lluch, X. (2008). *Objeto y carga de la prueba civil.* J.M. Bosch Editor. Pp 132.

[10]Cachón, Cádenas, M. (2021). *Introducción al enjuiciamiento civil.* Atelier. Pp 340

1.2. Finalitat i funció processal de la càrrega de la prova

Un cop delimitat el concepte de càrrega de la prova, resulta convenient analitzar quina és realment la seva finalitat dins del procés civil i quina funció compleix en el desenvolupament del mateix. En aquest sentit, la càrrega de la prova no pot ser entesa com una norma que té com a finalitat imposar obligacions a les parts sobre què han de provar i com han de fer-ho, sinó com un criteri destinat a regular situacions d'incertesa probatòria.

En referir-se a aquestes qüestions, la jurisprudència del Tribunal Suprem assenyala que *"debe precisarse que la carga de la prueba no tiene por finalidad establecer mandatos que determinen quién debe probar o cómo deben probarse ciertos hechos, sino establecer las consecuencias de la falta de prueba suficiente de los hechos relevantes, sin perjuicio de que sus reglas y principios rectores puedan servir de advertencia a las partes sobre la conveniencia de proponer prueba sobre ciertos extremos, ante el riesgo de ver desestimadas sus pretensiones si los mismos no resultan probados"*.[11] D'aquesta manera, podem afirmar que la finalitat principal de la càrrega de la prova es basa en determinar les conseqüències derivades de la manca d'acreditació suficient dels fets rellevants en el procés. En aquest sentit, opera com un criteri que permet al jutge resoldre el litigi en el qual es trobi immers quan els fets controvertits no hagin quedat degudament provats, atribuint els efectes desfavorables d'aquesta falta de prova a una de les parts implicades.

Pel que fa a la funció processal de la càrrega de la prova, aquesta es concreta en la distribució del risc de la incertesa probatòria entre les parts, d'acord amb les regles establertes a l'article 217 LEC. Precisament, la mateixa jurisprudència del Tribunal Suprem ha delimitat de manera clara quins són els supòsits en els quals es considera que aquestes regles s'han incomplert, establint que *"solo se produce la infracción de las normas que regulan la carga de la prueba si la sentencia adopta un pronunciamiento sobre la base de que no se ha probado un hecho relevante para la decisión del litigio, y atribuye las consecuencias de la falta de prueba a la parte a la que no le correspondía la carga de la prueba según las reglas aplicables para su atribución a una y otra de las partes"* (STS 4686/2015, de 12 de noviembre).

En definitiva, la càrrega de la prova no únicament compleix una funció decisòria en cas de dubte, sinó que també ajuda a estructurar el comportament processal de les parts, garantint la resolució de litigis d'acord amb els criteris previsibles i jurídicament establerts.

---

[11]Tribunal Suprem. (2015, Novembre 12). *STS 4686/2015, de 12 de noviembre*. Vlex

1.3. Fonament constitucional i principis rectors

La càrrega de la prova, tot i configurar-se com una regla pròpia del dret processal, no pot ser desvinculada del marc constitucional encarregat de regular el procés civil. La seva regulació es troba estretament relacionada amb el dret fonamental a la tutela judicial efectiva, ja que determina quines són les condicions en què les parts involucrades en el procés tenen la possibilitat de fer valer les seves pretensions davant els tribunals encarregats de conèixer l'assumpte. En aquest sentit, la càrrega de la prova no és una qüestió simplement formal, sinó que es tracta d'un factor que pot condicionar la resolució final del litigi.

Analitzant de manera més concreta els articles que regulen els drets fonamentals, el concepte de la càrrega de la prova es relaciona de manera directa amb l'article 24 de la Constitució espanyola, en considerar aquest com un element essencial per garantir el dret fonamental a la tutela judicial efectiva i al dret a un procés amb totes les garanties. Això queda reflectit a l'apartat segon del mateix article, que disposa el següent:
"Asimismo, todos tienen derecho al Juez ordinario predeterminado por la ley, a la defensa y a la asistencia de letrado, a ser informados de la acusación formulada contra ellos, a un proceso público sin dilaciones indebidas y con todas las garantías, a utilizar los medios de prueba pertinentes para su defensa, a no declarar contra sí mismos, a no confesarse culpables y a la presunción de inocencia".[12] D'aquesta manera, es considera com a dret fonamental per a totes les persones el fet d'utilitzar tots els mitjans de prova que es considerin pertinents.

La càrrega de la prova és una regla processal amb caràcter atributiu dins del procés civil, precisament a causa del seu fonament constitucional com a garantia del dret a la tutela judicial efectiva i del dret a un procés equitatiu. En tractar-se d'una norma de caràcter fonamental, aquesta atribueix a les parts una sèrie de responsabilitats i facultats relacionades amb l'acreditació dels fets controvertits. L'atribució en qüestió no únicament té com a objectiu organitzar l'activitat probatòria, sinó que també imposa al jutge unes garanties que han de ser respectades en la resolució final del cas.

[12]Boletín Oficial del Estado. (1978, Desembre 29). *Constitución Española.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1978-31229

D'acord amb el que s'ha analitzat, observem que l'efectivitat del dret a la tutela judicial efectiva no es limita a la possibilitat formal de les parts d'acudir als òrgans jurisdiccionals, sinó que comprèn el fet que les parts disposin d'una oportunitat real de defensar les seves posicions durant el procés. Aquesta dimensió material del dret exigeix que les regles processals sobre la càrrega de la prova permetin a les parts intervenir en el procediment en condicions que facin favorable una defensa efectiva dels seus interessos. L'exigència implica que les regles que estructuren el procediment han de permetre que la decisió judicial es desenvolupi a partir d'una valoració raonada dels fets aportats i acreditats per les parts. En aquest sentit, la càrrega de la prova es configura com un instrument que serveix per connectar la funció del jutge amb l'activitat de les parts.

Per comprendre adequadament el significat i l'abast de la càrrega de la prova, és necessari tenir presents dos dels principis fonamentals que regeixen el procés civil: el principi dispositiu i el principi d'aportació de part. En primer lloc, el Tribunal Suprem de Justícia estableix en el segon fonament de dret de la STS 3446/2012 que segons el principi dispositiu, *"son las partes quienes delimitan o concretan el ámbito de la controversia sobre el que deben resolver los órganos judiciales"*.[13]
D'altra banda, segons el principi d'aportació de part, són les parts les encarregades de portar al procés el material de fet sobre el qual ha d'emetre el jutge la seva decisió, sense que aquest pugui basar-se en altres fets ni prescindir dels aportats.[14]

La centralitat d'aquests dos principis del procés civil comporta que el pes principal de l'activitat probatòria recaigui sobre les parts, que esdevenen les responsables de delimitar l'objecte del litigi i d'aportar els fets i mitjans de prova necessaris per acreditar-los. Aquesta configuració pròpia d'un procés basat en la iniciativa de les parts fa inevitable plantejar-se la necessitat d'examinar l'impacte que la càrrega de la prova pot tenir sobre l'equilibri entre les parts i sobre la seguretat jurídica de la resolució judicial en qüestió.
Així mateix, la càrrega de la prova es troba estretament relacionada amb el principi d'igualtat processal, ja que la manera en com es distribueix pot afectar directament les possibilitats de les parts d'acreditar els fets en què fonamenten les seves pretensions dins del procés civil.

---

[13]Tribunal Suprem. (2012, Maig 18). *STS 3446/2012, de 18 de mayo*. CENDOJ

[14]DPEJ. RAE. (s.d.). *Principio de aportación de parte.* https://dpej.rae.es/lema/principio-de-aportaci%C3%B3n-de-parte

Tot i que aquest procés es constitueix formalment sobre la base de la igualtat entre les parts, aquesta no sempre es trasllada de manera efectiva dins de l'àmbit probatori.
En la pràctica, les parts poden trobar-se en situacions molt diferents amb relació a l'accés a les fonts de prova o a la possibilitat d'acreditar determinats fets rellevants. Les diferències en qüestió poden derivar tant de la naturalesa de la relació jurídica, com de la posició econòmica de les parts o directament de la informació amb la qual comptin les parts sobre el tema a tractar en el litigi. Per aquest motiu, el fet d'aplicar les regles sobre la càrrega de la prova de manera estricta i automàtica podria acabar generant un desequilibri material entre les parts implicades. Des d'una perspectiva constitucional, la interpretació de la càrrega de la prova ha de tenir present aquesta realitat i evitar que les regles probatòries es converteixin en un mecanisme que accentuï les desigualtats materials fins al punt que aquestes siguin incompatibles amb les garanties pròpies d'un procés equitatiu. Això no comporta prescindir de les regles generals, sinó aplicar-les de manera que facilitin un equilibri raonable entre les parts.

D'altra banda, la càrrega de la prova també presenta una connexió molt estreta amb el principi de seguretat jurídica, donat que permet que les parts implicades en el litigi coneguin quins són els fets que els hi correspon provar i quines són les conseqüències que es derivarien en cas de no realitzar aquesta acció, ja que aquesta previsibilitat condiciona tant la preparació de la defensa com la mateixa decisió d'acudir als tribunals.
Per tant, el principi de seguretat jurídica exigeix que les regles sobre la càrrega de la prova siguin aplicades de manera raonable i coherent, evitant interpretacions no previsibles que puguin alterar l'equilibri del procediment. Quan aquesta previsibilitat no es dona i les regles de distribució no segueixen una motivació suficient, es pot acabar generant una situació d'incertesa que porti a les parts a no poder preveure amb un mínim de seguretat les conseqüències derivades de la manca d'acreditació dels fets.

No obstant això, aquesta exigència de previsibilitat no pot convertir-se en una obligació d'aplicar les regles de la càrrega de la prova de manera automàtica en tots els supòsits. El jutge encarregat de conèixer el cas ha de poder valorar les circumstàncies del cas concret, però sempre dins d'uns límits clars i amb una motivació suficient a l'hora d'atribuir la càrrega probatòria. D'aquesta manera, la càrrega de la prova compleix la seva funció ordenadora del procés, sense comprometre la seguretat jurídica de les parts implicades ni generar possibles situacions d'arbitrarietat.

1.4. Dimensió formal i material de la càrrega de la prova

Com hem vist en apartats anteriors, la càrrega de la prova és una norma clau en el procés civil que determina qui ha de provar els fets i qui ha de suportar les conseqüències en cas que els fets en qüestió no quedin degudament provats. Aquesta funció permet analitzar com s'organitza el procés i com el tribunal distribueix els riscos en cas de falta de prova. Tradicionalment, la doctrina realitza una distinció entre càrrega subjectiva i càrrega objectiva de la prova, la qual és fonamental per a una correcta comprensió del seu funcionament. D'altra banda, la distinció en qüestió també es realitza amb uns altres conceptes; la càrrega formal i la càrrega material de la prova, dues dimensions que permeten analitzar aquesta institució des de dues perspectives diferenciades però alhora complementàries. En aquest sentit, la càrrega formal s'identifica amb el vessant subjectiu, al trobar-se estretament vinculada amb l'actuació de les parts dins del procés civil. Per la seva part, la càrrega material es correspon amb el vessant objectiu, ja que incideix en les conseqüències jurídiques que es deriven de la falta de prova o de la prova insuficient.

La càrrega subjectiva de la prova fa referència a la determinació de quina part ha d'aportar i acreditar els fets davant del tribunal. D'aquesta manera, es tracta d'una regla que orienta la conducta de les parts dins del procés civil, establint quins fets han de provar per defensar la seva posició. En aquest sentit, la doctrina assenyala que *"entenderemos como carga de la prueba subjetiva aquella orientada a determinar cuál de las partes debe aportar al tribunal las pruebas sobre un hecho específico en el curso del proceso"*.[15] Aquesta idea permet comprendre que la càrrega subjectiva no es tracta simplement d'una qüestió formal, sinó que compta amb un paper important dins del procés civil. S'encarrega d'establir una sèrie de criteris que serveixen per determinar quina de les parts es troba en una posició més favorable per provar determinats fets, tenint en compte aspectes com l'accés als mitjans probatoris o la proximitat a la informació rellevant.

La seva funció es reflecteix especialment en les fases inicials del procés civil, en les quals les parts s'encarreguen de fixar els fets rellevants per al cas en qüestió i determinar quins d'ells seran objecte de prova. Això implica que la càrrega formal o subjectiva de la prova no condiciona únicament els elements que s'incorporen al procés, sinó que també delimiten el marc dins del qual haurà de pronunciar-se el tribunal competent.

[15]Taruffo, M. (2008). *La prueba.* Marcial Pons. Pp 149.

Fent èmfasi en aquest vessant subjectiu, la doctrina, amb l'objectiu de contextualitzar de millor manera la càrrega subjectiva de la prova, completa la informació anterior de la següent manera:

"Esta concepción de la carga objetiva de la prueba tiene que distinguirse de otro tipo de carga probatoria que se califica como «subjetiva» (subjektive Beweistast), con el fin de subrayar que su objetivo es determinar cuál de las partes debe aportar al tribunal las pruebas sobre un hecho específico en el curso del proceso".[16]

En definitiva, la càrrega subjectiva de la prova posa el focus en la posició de les parts implicades dins del procés i en la seva capacitat per aportar els elements necessaris per acreditar els fets. Resulta essencial per entendre com es construeix el material probatori sobre el qual el tribunal haurà de decidir, i es complementa amb la càrrega objectiva, que determinarà les conseqüències en cas de falta de prova.

D'altra banda, la càrrega objectiva de la prova és una regla de decisió judicial. La seva funció consisteix en determinar quina part assumeix el risc quan un fet no queda degudament provat. La doctrina defineix el concepte de càrrega objectiva de la prova de la següent manera:

"En un sentido estricto, la carga de la prueba es el criterio que determina la decisión final cuando no se ha probado un hecho principal. También se conoce como burden of proof, «carga de persuasión» o "riesgo de no persuasión" , y se califica también como "objetiva" (objective Beweislast) para subrayar que se aplica tomando como base objetiva la prueba de los hechos y las normas sustantivas que rigen el caso. Se usan también otros calificativos cuyo propósito es enfatizar este aspecto".[17]

Aquesta perspectiva permet que el tribunal competent prengui decisions coherents i previsibles, garantint la resolució del litigi tot i que alguns fets no hagin estat degudament acreditats.

A diferència de la càrrega subjectiva de la prova, la càrrega objectiva opera en el moment de dictar sentència sobre la qüestió que fonamenta el procés, guiant el jutge sobre com resoldre davant d'una falta o una insuficiència de prova. En cas que un fet rellevant no quedi degudament acreditat, el tribunal competent decidirà en contra de la part que comptava amb la càrrega de provar-ho.

---

[16]Taruffo, M. (2008). *Op Cit*. Pp 149.

[17]Taruffo, M. (2008). *Op Cit*. Pp 150.

1.5. Evolució històrica del concepte

La càrrega de la prova tradicionalment ha estat entesa com una de les institucions centrals dins del dret processal civil. No obstant això, la seva justificació i les seves funcions han estat objecte d'un debat doctrinal creixent després de la consolidació del sistema de lliure valoració de la prova. En aquest sentit, l'obra "*Carga de la prueba y estándares de prueba: dos reminiscencias del pasado*" de l'autor Jordi Nieva Fenoll, ofereix una aportació especialment rellevant, ja que aborda el debat en qüestió des d'una perspectiva històrica, basant les seves opinions en la funcionalitat que ha tingut la institució de la càrrega de la prova al llarg del temps. L'autor realitza una recopilació sobre l'evolució histròrica del concepte de la càrrega de la prova, des dels seus orígens medievals fins a l'època contemporània, amb la finalitat de demostrar que es tracta d'una institució lligada de manera molt estreta al sistema de prova legal, i que, per tant, ha anat reduint la seva funcionalitat amb l'aparició de la lliure valoració de la prova.

L'autor situa el naixement del concepte de càrrega de la prova a l'Edat Mitjana, vinculant-lo en certa manera en alguna de les seves característiques al procés romà. També fa referència per primer cop al concepte de *l'onus probandi*, a l'afirmar el següent:
"En la Edad Media se construyó la noción de onus probandi recogiendo restos del proceso romano sacados del contexto original. Pero sea como fuere, se asentó la idea de que cada parte tenía que aportar prueba de lo que decía. Dicho de otro modo, que cada litigante poseía la carga de probar lo que afirmaba para tener una expectativa de ganar el proceso". Assegurava que *"ese fue el onus probandi y ese es, por tanto, el primer concepto de la carga de la prueba: la obligación de cada parte de traer pruebas al proceso en defensa de su posición"*.[18]

Posteriorment, en Jordi Nieva descriu en la seva obra com la doctrina va començar a percebre una certa rigidesa en la concepció de la càrrega de la prova analitzada que afavoria la creació de possibles situacions d'injustícia, cosa que va donar lloc a una sèrie d'intents de flexibilització. Dins d'aquest procés, destaca entre d'altres, l'aportació del jurista anglès Jeremy Bentham.

[18]Nieva, Fenoll, J. (2020). *Carga de la prueba y estándares de prueba: dos reminiscencias del pasado.* Estudios de Derecho. Pp 409.

L'autor indica el següent: *"arrancó BENTHAM con una antigua idea medieval que rescata en su conocido libro sobre la materia, y que establece que debe tener la carga –siempre subjetiva– de la prueba la parte a la que le resulte más fácil probar un hecho, es decir, lo que la doctrina posteriormente llamó facilidad probatoria"*.

Un dels moments clau en l'evolució històrica del concepte de la càrrega de la prova es produeix amb la transició des del sistema de prova legal cap al sistema de lliure valoració de la prova. Per explicar-ho, l'autor fa referència a l'anàlisi del reconegut jurista alemany Leo Rosenberg, ja mencionat al llarg del treball, que parlant de la càrrega subjectiva de la prova, afirmava que *"el concepto inicial habría evolucionado en el sentido de superar la concepción original de onus probandi en el sistema de prueba legal"*. Seguint la mateixa línia, el mateix Rosenberg considerava que *"ya habría dejado de importar quién aportaba la prueba, sino que el tribunal la valoraría con independencia de ese hecho, es decir, tomaría en consideración todo el material aportado por las partes sin tener en cuenta cuál de ellas lo había aportado"*.[19] Posteriorment a la consolidació del nou sistema probatori de lliure valoració, l'autor Jordi Nieva tanca l'evolució del concepte de la càrrega de la prova amb una afirmació especialment contundent: *"Con el mismo se dejaba atrás el antiguo sistema –el de prueba legal– y se introducía el nuevo, el de libre valoración, en el que el onus probandi –la carga subjetiva– había dejado de tener, como se acaba de evidenciar, sentido alguno"*.[20]

En síntesi, l'anàlisi de l'evolució històrica del concepte de la càrrega de la prova mostra com aquesta institució pròpia del dret processal civil ha experimentat un procés de transformació continu. Inicialment, la càrrega de la prova es trobava molt vinculada al sistema de prova legal, en el que cada part tenia l'obligació d'aportar al procés les proves que sostenien i defensaven la seva posició. Amb el pas del temps i gràcies a aportacions d'importants autors com Jeremy Bentham o Leo Rosenberg, la càrrega de la prova va anar adquirint més flexibilitat, fins a arribar a la lliure valoració del material probatori aportat per les parts. Aquesta adaptació ha permès que la càrrega de la prova mantingui la seva importància com a element central del procés civil, sense perjudici que pugui adaptar-se de millor manera a la configuració del sistema actual.

[19]Nieva, Fenoll, J. (2020). *Op Cit*. Pp 412.

[20]Nieva, Fenoll, J. (2020). *Op Cit*. Pp 413.

2. REGULACIÓ DE LA CÀRREGA DE LA PROVA EN EL DRET ESTATAL

2.1. Configuració normativa de l'article 217 LEC

Un cop analitzada la càrrega de la prova des d'un enfocament més conceptual i doctrinal, resulta necessari examinar la seva regulació dins de l'ordenament jurídic espanyol. En aquest sentit, el precepte clau és l'article 217 de la Llei d'Enjudiciament Civil (d'ara endavant LEC), que s'encarrega d'establir els criteris de distribució de la càrrega de la prova entre les parts que intervenen en el procés civil.

L'article en qüestió constitueix l'eix principal de la regulació de la matèria, ja que determina les regles que determinen quina part ha d'assumir les conseqüències de la falta d'acreditació suficient dels fets que es consideren rellevants per la resolució del litigi. Així mateix, l'aplicació d'aquest article ha estat àmpliament desenvolupada per la jurisprudència, que ha contribuït a aclarir com s'han d'aplicar les regles a la pràctica i com s'han de resoldre aquells supòsits més complexos en els quals la distribució de la càrrega de la prova presenta majors dificultats o requereix una aplicació més flexible del precepte que s'analitzarà a continuació.

D'entrada, cal fer referència a l'estructura interna de l'article 217 LEC, que estableix diferents regles de distribució de la càrrega de la prova en funció del tipus de fets que es tractin en el litigi i de la posició que ocupen les parts involucrades. D'aquesta manera, el precepte es configura a través de diversos apartats, que delimiten tant el principi general aplicable com les excepcions que es consideren vàlides tot i allunyar-se del contingut d'aquest principi general.

En primer lloc, l'article 217 LEC parteix d'un criteri bàsic de distribució, segons el qual correspon a cada part el fet de provar els fets que fonamenten la seva posició dins del procés. Aquest principi de caràcter general es troba complementat per regles específiques relatives als fets constitutius, extintius o excloents, configurant així un sistema que tracta d'assegurar una distribució coherent i adequada de la càrrega de la prova entre les parts.

D'altra banda, el mateix article aplica una sèrie de criteris de flexibilització que faciliten que el jutge competent adapti aquesta distribució a les circumstàncies concretes del cas que es troba resolent. En aquest sentit, adquireixen rellevància els criteris de facilitat probatòria i de disponibilitat, amb l'objectiu de corregir aplicacions de la norma que resultin rígides i allunyades de la realitat dels fets, garantint d'aquesta manera una resolució justa del conflicte.

Un cop exposats els trets generals del precepte, és necessari analitzar de manera detallada els seus diferents apartats, amb la finalitat de comprendre millor com s'apliquen les regles que estableix.

En aquest sentit, cal destacar que el primer apartat de l'article 217 LEC fa referència al que la doctrina majoritària ha qualificat com a regla de judici en matèria de càrrega de la prova, ja que determina les conseqüències que es deriven de la falta d'acreditació dels fets. Així, si en el moment de dictar sentència el tribunal considera que aquesta persisteix, desestimarà les pretensions de la part a la qual corresponia la prova dels fets en qüestió.
D'aquesta manera, aquest primer apartat encara no incideix en la distribució inicial de la càrrega de la prova, sinó que apareix en un moment posterior, per establir quina de les parts implicades haurà de suportar els efectes desfavorables en casos en què la prova que s'hagi practicat no sigui suficient per acreditar els fets que es defensaven.

Partint d'aquest apartat de caràcter introductori, els apartats segon i tercer del mateix article 217 LEC són els encarregats de regular les regles de distribució de la càrrega de la prova, determinant així, a quina de les parts implicades li correspon provar els fets que es plantegen. Per mitjà d'aquests apartats, s'estableix el criteri general que ha de guiar l'activitat probatòria de les parts, cosa que permet que el tribunal competent tingui l'oportunitat de resoldre el cas sobre una base clara i justa.

Concretament, l'apartat segon atribueix a la part actora la càrrega de provar els fets rellevants dels quals es desprèn l'efecte jurídic que es pretenen obtenir mitjançant la presentació de la demanda, en establir que *"corresponde al actor y al demandado reconviniente la carga de probar la certeza de los hechos de los que ordinariamente se desprenda, según las normas jurídicas a ellos aplicables, el efecto jurídico correspondiente a las pretensiones de la demanda y de la reconvención"*.[21]
Aquests fets reben el nom de "fets constitutius", ja que permeten fonamentar el que es reclama a la demanda, fent possible que les pretensions en qüestió puguin ser estimades pel tribunal. De manera contrària, en cas que els fets constitutius no quedin correctament acreditats, aquestes pretensions formulades per la part actora no podran materialitzar-se.

[21]Boletín Oficial del Estado. (2000, Gener 7). *Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323

D'altra banda, mentre que l'apartat segon se centra en els fets que fonamenten la pretensió de la part actora, l'apartat tercer completa aquesta regulació establint quins són els fets rellevants que ha d'acreditar la part demandada. En aquest sentit, l'apartat estableix que correspon tant a la part demandada com a l'actor reconvingut el fet de provar aquells fets que impedeixen, extingeixen o exclouen l'eficàcia jurídica dels fets al·legats per l'altra part. Això suposa que la part demandada no només pot limitar-se a negar els fets exposats per la part actora, sinó que haurà d'acreditar aquelles circumstàncies que permetin evitar que la pretensió prosperi. Es tracta, per exemple, de situacions com poden ser la prescripció de l'acció, l'existència d'un vici que impedeixi el naixement vàlid del dret reclamat o qualsevol altre causa que impedeixi que es produeixin els efectes que es pretenen.

En aquest sentit, resulta especialment rellevant diferenciar la naturalesa dels diferents tipus de fets als quals s'ha fet referència en aquest apartat. Així, tal com s'ha mencionat anteriorment, els fets constitutius són aquells que donen origen al dret que es reclama i que fonamenten les pretensions de la part actora. Per la seva banda, els anomenats fets impeditius són aquells que eviten que el dret en qüestió arribi a néixer vàlidament, mentre que els fets extintius fan referència a aquelles circumstàncies que determinen l'extinció d'un dret prèviament existent. Finalment, els fets excloents operen d'una manera similar als fets extintius, però amb una diferència principal; mentre que els extintius afecten drets ja constituïts, els excloents actuen sobre els constitutius al·legats per l'altra part, neutralitzant-los o deixant-los sense efectes des del seu origen, tot i que aquests hagin estat correctament exposats. D'aquesta manera, les disposicions de l'apartat tercer complementen la regulació establerta a l'apartat segon, configurant de manera conjunta un sistema coherent en el qual cada part compta amb la càrrega d'assumir la prova dels fets que fonamenten la seva argumentació dins del litigi.

A continuació, l'apartat quart de l'article 217 LEC s'encarrega d'introduir una regla específica sobre la figura de la càrrega de la prova aplicable a processos sobre competència deslleial i publicitat il·lícita, en disposar que *"en los procesos sobre competencia desleal y sobre publicidad ilícita corresponderá al demandado la carga de la prueba de la exactitud y veracidad de las indicaciones y manifestaciones realizadas y de los datos materiales que la publicidad exprese, respectivamente"*.[22]

[22]Boletín Oficial del Estado. (2000, Gener 7). *Op Cit.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323

Tal com indica la LEC, en aquests supòsits té lloc una alteració del criteri general, ja que s'atribueix a la part demandada la càrrega de provar la veracitat de les afirmacions realitzades. En una línia similar al que s'estableix a l'apartat quart, l'apartat cinquè estableix una regla específica dirigida a aquells casos en els quals s'al·leguen conductes discriminatòries. Així, la LEC estableix que *"en aquellos procesos en los que las alegaciones de la parte actora se fundamenten en actuaciones discriminatorias por razón del sexo, la orientación e identidad sexual, expresión de género o las características sexuales, y aporte indicios fundados sobre su existencia, corresponderá a la parte demandada la aportación de una justificación objetiva y razonable, suficientemente probada, de las medidas adoptadas y de su proporcionalidad"*.[23]

Aquesta previsió respon a la dificultat probatòria que presenten aquest tipus de casos, amb l'objectiu de garantir una protecció efectiva dels drets fonamentals. Trasllada a la part demandada la responsabilitat de demostrar la legitimitat i proporcionalitat de les mesures adoptades, assegurant d'aquesta manera un equilibri entre les parts involucrades en el procés.

Per la seva banda, l'apartat sisè únicament estableix que les regles generals que han estat analitzades anteriorment, s'aplicaran sempre que no existeixi una disposició legal específica en matèria de distribució de càrrega de la prova que estableixi un criteri diferent.

Finalment, l'apartat setè introdueix els criteris de la disponibilitat i la facilitat probatòria de les parts, que permeten al tribunal competent tenir en compte quina de les parts es troba en una millor posició per aportar les proves necessàries. En aquest sentit, la LEC disposa que *"para la aplicación de lo dispuesto en los apartados anteriores de este artículo el tribunal deberá tener presente la disponibilidad y facilidad probatoria que corresponde a cada una de las partes del litigio"*.[24] Aquest criteri actua segons la funció de mecanisme de flexibilització del sistema, evitant aplicacions excessivament rígides de les regles generals analitzades als primers apartats de l'article i adaptant la distribució de la càrrega de la prova a les circumstàncies concretes que diferencien cada cas.

D'aquesta manera, s'aconsegueix reforçar la idea que afirma que la càrrega de la prova no pot aplicar-se de manera automàtica i mecànica, sinó que ha de tenir presents els criteris de justícia material i d'equilibri entre les parts.

---

[23]Boletín Oficial del Estado. (2000, Gener 7). *Op Cit.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323

[24]Boletín Oficial del Estado. (2000, Gener 7). *Op Cit.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323

2.2. Construcció jurisprudencial del Tribunal Suprem i del Tribunal Constitucional

Una vegada ha estat examinada la regulació de la càrrega de la prova establerta a l'article 217 LEC, és imprescindible analitzar el paper que ha desenvolupat la jurisprudència tant en la seva interpretació com en la seva aplicació pràctica. En particular, el Tribunal Suprem i el Tribunal Constitucional han contribuït a determinar l'abast de les regles d'aquestes disposicions, en establir una sèrie de criteris que permeten garantir una aplicació coherent del sistema de la càrrega de la prova.

En aquest sentit, el Tribunal Suprem ha reiterat que el sistema de distribució de la càrrega de la prova que regula l'article 217 LEC respon a una idea segons la qual correspon a cada part acreditar els fets dels quals pretén obtenir conseqüències jurídiques favorables. D'aquesta manera, per exemple en l'àmbit de la responsabilitat civil, s'ha assenyalat que "*en el juego razonable de la distribución de carga de prueba que establece el artículo 217 LEC, le corresponde a quien reclama acreditar los elementos que sustentan la responsabilidad civil que demanda, y no concurren supuestos que justifiquen excepcionar esa regla."*[25]

En aquesta línia, els tribunals inferiors jeràrquicament utilitzen la mateixa distribució clàssica de la càrrega de la prova establerta pel Tribunal Suprem d'acord amb els termes generals de l'article 217 LEC, a l'afirmar que *"la materia relativa a la carga de la prueba y las consecuencias derivadas de la falta de probanza está regulada en el artículo 217 LEC, precepto que, en sus apartados 2 y 3, establece que corresponde al actor la carga de probar la certeza de los hechos de los que ordinariamente se desprenda, según las normas jurídicas a ellos aplicables, el efecto jurídico correspondiente a las pretensiones de la demanda e incumbe al demandado la carga de probar los hechos que, conforme a las normas que les sean aplicables, impidan, extingan o enerven la eficacia jurídica de los hechos a que se refiere el apartado anterior"*.[26]

A partir d'aquesta perspectiva, la jurisprudència del Tribunal Suprem ha qualificat aquesta distribució com una regla de judici, ja que determina el sentit de la decisió judicial en aquells processos en els quals els fets rellevants no han estat degudament provats.

---

[25]Tribunal Suprem. (2025, Gener 23). *STS 280/2025, de 23 de enero*. CENDOJ

[26]Audiència Provincial Zamora. (2025, Desembre 9). *SAP ZA 576/2025, de 9 de diciembre*. CENDOJ

D'aquesta manera, la seva funció no consisteix a regular l'activitat probatòria de les parts de manera estricta, sinó determinar quina d'elles ha de suportar les conseqüències desfavorables que es deriven de la falta de prova en qüestió.
En coherència amb aquesta naturalesa, la jurisprudència del Tribunal Suprem ha afirmat que *"La Jurisprudencia considera infringido el principio de la carga de la prueba y el artículo 217 LEC cuando el órgano judicial modifique, altere o invierta la estructura de la regla de juicio"*.[27] D'aquesta manera, podem reafirmar que ens trobem davant d'una regla de judici. En cas contrari, si únicament tingués una funció d'ordenació de prova, no produiria efectes en la decisió judicial ni podria projectar-se com una veritable regla de judici.

En una línia similar, la jurisprudència del Tribunal Constitucional també ha fet èmfasi en la relació entre la distribució de la càrrega de la prova i les garanties constitucionals de l'article 24 CE. El Tribunal ha afirmat que una inversió arbitrària o injustificada de la càrrega probatòria podria situar una de les parts implicades en una posició d'indefensió jurídica, especialment quan se li exigeix provar fets negatius o de difícil acreditació, en considerar que *"el precepto legal configura una injustificable inversión de la carga de la prueba que lesiona el derecho fundamental a la presunción de inocencia (art. 24.2 de la Constitución) y coloca al contribuyente en una virtual posición de indefensión al exigirle la prueba contraria de hechos frecuentemente negativos"*.[28]

Tot i que part de la jurisprudència analitzada es formula dins d'un àmbit diferent del procés civil, compta amb una rellevància evident amb relació a les disposicions de l'article 217 LEC, particularment pel que fa als criteris de facilitat i disponibilitat probatòria analitzats a l'apartat anterior. Per aquest motiu, es reforça la idea que afirma que la distribució de la càrrega de la prova ha d'aplicar-se atenent les circumstàncies concretes de cada cas, amb l'objectiu principal d'evitar situacions d'indefensió per alguna de les parts litigants.
Aquesta interpretació jurisprudencial ha donat lloc a una aplicació més flexible de les regles de distribució de la càrrega de la prova, que es manifesta de manera evident en la coneguda com a "càrrega dinàmica de la prova", la qual serà objecte d'anàlisi al llarg de l'apartat següent.

---

[27]Tribunal Suprem. (2010, Octubre 1). *STS 5331/2010, de 1 de octubre.* CENDOJ

[28]Tribunal Constitucional. (1990, Abril 26). *STC 76/1990, de 26 de abril.* BOE

2.3. Flexibilització jurisprudencial i la càrrega dinàmica de la prova

Després d'analitzar la regulació legal de la càrrega de la prova a partir de l'article 217 LEC, resulta necessari examinar com aquest precepte és interpretat i aplicat pels tribunals en el moment de resoldre els conflictes que se'ls plantegen, així com la manera en la qual la jurisprudència ha anat flexibilitzant els seus criteris amb la finalitat d'adaptar-los a les circumstàncies específiques de cada cas per garantir una resposta coherent i justa. En aquest sentit, els tribunals han desenvolupat el concepte de la càrrega dinàmica de la prova, amb l'objectiu d'evitar aplicacions excessivament rígides de l'article 217 LEC i permetre d'aquesta manera una distribució adequada de la càrrega de la prova en funció de les particularitats de cada supòsit de fet concret.

La teoria de la càrrega dinàmica de la prova té el seu origen en la doctrina processal, especialment en l'àmbit del dret comparat, i s'ha anat incorporant de manera progressiva per mitjà de la jurisprudència espanyola. En aquest sentit, la doctrina ha posat de manifest que *"la idea fundamental parte de la incomodidad ante las consecuencias injustas que producirían en algunos casos las clásicas reglas jurídicas de atribución de la carga de la prueba, por cuanto puede suceder que la parte sobre la que recae la carga no disponga de los medios probatorios necesarios para probar las aserciones fácticas que darían fundamento a su pretensión y estas estén, en cambio, a disposición o al alcance de la otra parte"*.[29] Aquesta teoria, com hem observat anteriorment, parteix de la idea que la distribució de la càrrega de la prova no s'ha d'aplicar a una de les parts seguint els criteris formals de manera rígida i inflexible, sinó sobre la part que es trobi en una posició més favorable per aportar la prova relacionada amb els fets controvertits.

En relació amb aquesta idea, la jurisprudència estableix que "*així, el Tribunal Supremo, en sentencias de fechas 13 de diciembre de 1989 , 6 de junio de 1994 , 13 de octubre de 1998 y 26 de julio de 1999 , entre otras, se ha pronunciado en el sentido de que la carga de la prueba debe adaptarse a cada caso, según la naturaleza de los hechos afirmados o negados, en atención a criterios de "normalidad", "disponibilidad" y "facilidad probatoria"*.[30]

---

[29]Ferrer, Beltrán, J. (2019). *La carga dinámica de la prueba. Entre la confusión y lo innecesario.* Marcial Pons. Pp 54.

[30]Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. (2026, Març 30). *STSJ CAT 2358/2026, de 30 de marzo.* CENDOJ

D'aquesta manera, es desplaça una concepció estàtica i literal de l'article 217 LEC, per donar lloc a una interpretació més flexible basada en els criteris de disponibilitat i facilitat probatòria previstos al seu apartat setè. No obstant això, és important tenir present que la flexibilització en qüestió no pot comportar una alteració generalitzada de les regles generals de la càrrega de la prova. L'aplicació de la càrrega dinàmica ha de respondre a criteris objectius i ha de ser degudament motivada pel tribunal competent, amb l'objectiu de garantir la protecció dels drets de defensa de les parts i la seguretat jurídica necessària. Aquest mecanisme no té la funció de substituir el sistema de distribució establert a l'article 217 LEC, sinó que el complementa, en permetre una aplicació més ajustada al cas concret.

A partir d'aquest plantejament, és important analitzar com aquests criteris han estat aplicats en diferents àmbits materials. Un dels àmbits on la jurisprudència aplica la figura de la càrrega dinàmica de la prova de manera més evident és el de la responsabilitat mèdica, a causa del desavantatge probatori que existeix entre pacient i professional sanitari. La doctrina assenyala que *"en determinados supuestos, la acreditación de ciertos hechos base permite presumir la existencia de negligencia, desplazando al demandado la carga de demostrar que actuó con la diligencia debida. Ejemplos clásicos son la pérdida injustificada de instrumental quirúrgico dentro del cuerpo del paciente, la realización de una intervención en un órgano distinto al indicado o la ausencia total de registros clínicos. (...) Quien se encuentra en mejores condiciones para probar un hecho debe asumir la carga de hacerlo. Así, el médico o la institución sanitaria deberán acreditar que el daño obedeció a una complicación inevitable o a un riesgo inherente, y no a una conducta negligente"*.[31]

De manera similar, en l'àmbit del dret de consum, i especialment en el dels productes financers, la jurisprudència ha aplicat també el criteri de la càrrega dinàmica de la prova atenent al principi de facilitat probatòria. Així mateix, s'ha assenyalat que *"el cumplimiento de la obligación de informar recae sobre la entidad que presta el servicio de inversión y la carga de la prueba de haber dado toda la información exigible recae lógicamente en dicha entidad tanto por ser esa su obligación legal como por la facilidad probatoria en la medida de que el cliente inversor no puede probar el hecho negativo de la no información"*.[32]

---

[31]Centro Carbonell. (s.d.). *La carga de la prueba en los procesos de responsabilidad por negligencia médica*.https://centrocarbonell.online/2026/01/13/la-carga-de-la-prueba-en-los-procesos-de-responsabilidad-por-negligencia-medica/

[32]Tribunal Suprem. (2026, Abril 20). STS 1679/2026, de 20 de abril. CENDOJ

3. LÍMITS, PROBLEMES I DESAFIAMENTS DE LA CÀRREGA DE LA PROVA

3.1. Discrecionalitat judicial i seguretat jurídica

Un dels principals problemes que presenta l'aplicació de la càrrega de la prova dins del sistema processal espanyol és la forta dependència de la jurisprudència a l'hora de concretar el contingut de les disposicions de l'article 217 LEC. Tot i tenir present que estableix un marc general ampli de distribució de la càrrega de la prova, la seva concreció a la pràctica depèn de forma majoritària de la jurisprudència. Aquesta situació fa que sigui possible apreciar una certa manca d'uniformitat en relació amb l'aplicació pràctica, la qual cosa pot generar diferències de criteri entre diferents òrgans judicials i pot comprometre la seguretat jurídica de les parts implicades.

En aquest context, resulta especialment important el concepte, ja mencionat durant l'anterior apartat, de la càrrega dinàmica de la prova. Per una banda, exemplifica la flexibilització jurisprudencial del sistema i, alhora, posa de manifest que la seva aplicació depèn en gran mesura de les circumstàncies concretes de cada cas. D'altra banda, si bé aquesta figura compta amb la finalitat de corregir desequilibris probatoris en situacions concretes, també pot accentuar la diversitat de criteris interpretatius, i conseqüentment, la inseguretat jurídica.

Seguint aquesta línia, la doctrina ha posat de manifest els riscos que poden arribar a derivar-se d'una aplicació excessivament flexible d'aquest mecanisme. Així, s'ha advertit que, en absència d'uns estàndards ferms i clars que delimitin el seu ús, la figura de la càrrega dinàmica de la prova pot acabar ampliant de manera significativa la discrecionalitat judicial ja existent. Diversos autors assenyalen que *"debe concebirse como un instrumento limitado, sujeto a estrictos controles de razonabilidad, so pena de convertir la tutela judicial efectiva en un espacio de inseguridad jurídica"*[33], la qual cosa posa de manifest la necessitat de delimitar l'abast d'aquests mecanismes que poden afavorir la discrecionalitat judicial, i així garantir a les parts una aplicació coherent que permeti conservar l'equilibri entre la seguretat jurídica i la flexibilitat del sistema de la càrrega de la prova.

En definitiva, resulta evident el conflicte existent entre la flexibilitat i la seguretat jurídica en l'àmbit d'aplicació de la càrrega de la prova, especialment quan l'aplicació de l'article 217 LEC depèn en gran mesura de la interpretació judicial cas per cas.

---

[33]Meroi, A., Ramiréz, D. (2020). *La carga de la prueba, dinámicas contemporáneas.* Estudios de Derecho. Pp 241.

3.2. Problemàtica probatòria dels fets negatius

Un altre dels problemes amb els quals ens trobem dins de la figura jurídica de la càrrega de la prova es basa en la dificultat que presenta l'acreditació dels coneguts com a "fets negatius", els quals consisteixen en la inexistència d'una determinada situació. A diferència del que succeeix amb els fets positius, la naturalesa dels primers fa que en molts casos resulti especialment complicat acreditar els fets en qüestió i utilitzar-los com a mitjà de prova. Per aquest motiu, en situacions com aquelles en que una de les parts al·lega la no recepció un pagament degut, o la inexistència d'una notificació o d'un deute, es posa de manifest la dificultat que presenta aquest tipus de prova. La jurisprudència ha reconegut de manera expressa aquesta problemàtica, assenyalant que *"los hechos negativos, salvo excepciones, no son susceptibles de demostración por su propia naturaleza"*.[34] Seguint la mateixa línia argumentativa, el Tribunal Suprem destaca que *"no puede imponerse con carácter necesario la prueba de los hechos negativos cuando es más simple la prueba del acto positivo contrario por parte del otro litigante"*.[35]

La dificultat mencionada pot generar dubtes respecte a l'aplicació de les normes generals de distribució de la càrrega de prova, regulades a l'article 217 LEC. Tal com estableixen els seus apartats segon i tercer, correspon a cada una de les parts provar els fets dels quals pretenen que es derivin conseqüències jurídiques favorables.

No obstant això, en casos on el fet que es vol acreditar és de caràcter negatiu, l'aplicació de les regles de l'article 217 LEC podria ser qüestionada si provoqués una distribució de la càrrega de la prova desproporcionada per la part afectada. Davant d'aquesta problemàtica, els tribunals han optat de forma majoritària per alguna de les solucions flexibles mencionades a l'apartat de la flexibilització jurisprudencial, com és el desplaçament de la càrrega de la prova cap a la part que es troba en millor posició per acreditar el fet en qüestió. D'aquesta manera, la prova dels fets negatius es troba estretament vinculada als criteris relacionats amb la càrrega dinàmica de la prova, ja que permeten adaptar la seva distribució a les circumstàncies concretes de cada supòsit de fet.

No obstant això, aquesta flexibilització pot provocar un cert grau d'incertesa i posar en perill la seguretat jurídica de les parts, ja que no resulta clar fins a quin punt es pot adaptar la càrrega de la prova sense vulnerar les garanties del procés civil.

---

[34]Audiència Provincial Girona. (2025, Juliol 24). *SAP GI 1925/2025, de 24 de julio.* CENDOJ

[35]Tribunal Suprem. (2018, Abril 19). *ATS 4653/2018, de 19 de abril.* CENDOJ

3.3. Desigualtat material en l'accés a les fonts de prova

Un altre dels límits rellevants existents en l'aplicació de la càrrega de la prova en el procés civil es troba en la desigualtat material entre les parts implicades pel que fa a l'accés i a la disponibilitat en relació amb les fonts de prova. És conegut que el sistema processal espanyol es regeix pel principi d'igualtat entre les parts, però això no impedeix que a la pràctica aquesta igualtat es vegi compromesa per factors de caràcter econòmic, tècnic o organitzatius que provoquen que una de les parts se situï en una posició avantatjosa respecte de l'altra.

Aquesta desigualtat es manifesta, entre d'altres, en supòsits en què una de les parts disposa de major facilitat per accedir a mitjans de prova rellevants per al litigi, mentre que l'altra part es troba obstaculitzada per diverses dificultats a l'hora d'acreditar els fets en què fonamenta la seva pretensió. En aquest tipus de casos, la part que té la possibilitat d'accedir amb facilitat als mitjans de prova, acostuma a ser una gran empresa, una entitat financera o una administració pública. D'altra banda, la part amb dificultats acostuma a tractar-se d'un particular, al qual li és pràcticament impossible competir amb aquestes grans entitats i tots els recursos dels quals disposen. Quan una de les parts implicades en el litigi concentra la major part dels elements probatoris, es genera un desequilibri que pot arribar a condicionar el resultat del procés en curs.

En els casos en què es dona una d'aquestes situacions, adquireix especial rellevància el principi d'igualtat d'armes processals, que es troba vinculat de manera estreta al dret a la tutela judicial efectiva reconegut a l'article 24 de la Constitució Espanyola. El principi en qüestió exigeix que les parts implicades disposin d'una oportunitat real per defensar la seva posició en el procés civil en condicions d'equilibri respecte a l'altra part, evitant diferències materials que puguin crear situacions d'indefensió. El seu fonament es troba en l'article 24 de la Constitució Espanyola, que estableix que *"todas las personas tienen derecho a obtener la tutela efectiva de los jueces y tribunales en el ejercicio de sus derechos e intereses legítimos, sin que, en ningún caso, pueda producirse indefensión"*.[36] En aquest sentit, una aplicació extremadament formal de les regles de distribució de la càrrega probatòria podria generar situacions d'indefensió en supòsits amb una clara desigualtat en l'accés a les fonts de prova. Per aquest motiu, resulta necessari interpretar les regles d'acord amb el criteri de disponibilitat probatòria, amb l'objectiu d'esmenar els desequilibris entre les parts.

[36]Boletín Oficial del Estado. (1978, Desembre 29). *Constitución Española.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1978-31229

3.4. L'impacte dels nous mitjans de prova digitals

L'evolució tecnològica constant i la progressiva digitalització de les relacions jurídiques han introduït una diversitat de canvis en l'àmbit de la càrrega de la prova dins del procés civil. Concretament, el sorgiment de nous mitjans de prova digitals com són correus electrònics, missatges instantanis, registres electrònics o documents emmagatzemats, planteja diverses qüestions en relació amb la seva admissibilitat i a la manera en la qual aquests influeixen en la distribució de la càrrega probatòria.

En aquest sentit, els elements digitals també presenten importants avantatges dins del procés civil. Faciliten l'accés de les parts a la informació i d'aquesta manera contribueixen a una major eficàcia en l'acreditació dels fets controvertits, especialment en els supòsits en els quals les comunicacions tenen lloc de manera electrònica. Les facilitats en qüestió han contribuït a la consolidació dels mitjans digitals com a elements probatoris de gran importància en la resolució de nombrosos litigis civils. No obstant això, el potencial dels mitjans de prova digitals no es troba exempt de certs dubtes amb relació a la seva fiabilitat com a mitjà probatori dins del procés civil.

A diferència dels mitjans de prova tradicionals, com la prova documental o la prova testifical, els elements digitals presenten una certa vulnerabilitat a la manipulació, a causa de la facilitat amb què poden ser modificats o reproduïts. En aquest sentit, la jurisprudència ha reconegut en diverses ocasions la problemàtica derivada de la volatilitat dels mitjans de prova digitals i la seva facilitat de manipulació. No obstant això, també ha assenyalat que la simple impugnació de la seva autenticitat no és suficient per privar-los d'eficàcia probatòria.

D'aquesta manera, s'ha assenyalat que *"es cierto que la jurisprudencia de esta Sala viene advirtiendo de la volatilidad de las pruebas digitales y de la facilidad de su manipulación. Sin embargo, no basta para privar de eficacia a los hallazgos contenidos en un dispositivo de almacenamiento masivo una sobrevenida impugnación -ya en el juicio oral- de su autenticidad, desplazando así la carga de la prueba y obligando a la acusación a demostrar que los informes periciales aportados en la fase de instrucción, sin queja ni censura por la defensa, son informes auténticos que no han sido en modo alguno alterados"*.[37]

[37]Tribunal Suprem. (2026, Abril 6). *STS 1661/2026, de 6 de abril.* CENDOJ

A partir d'aquesta perspectiva, s'observa de manera evident que la problemàtica dels mitjans de prova digitals no es limita únicament a admissibilitat dins del procés civil, sinó que també afecta de manera directa a la distribució de la càrrega de la prova. El fet que la seva autenticitat sigui objecte d'impugnació pot acabar generant un desplaçament de la càrrega de la prova cap a la part que els aporta. En aquest sentit, la realitat en qüestió es troba estretament vinculada als criteris de facilitat i disponibilitat probatòria propis de l'article 217.7 LEC que han estat analitzats en apartats anteriors, ja que serà la part que es trobi en una posició més favorable per acreditar l'autenticitat d'aquest tipus de mitjans la que haurà d'assumir la càrrega probatòria corresponent.

En definitiva, els mitjans de prova digitals evidencien una vegada més la necessitat d'interpretar i aplicar les normes de distribució de la càrrega de la prova de manera en la qual s'adaptin a les particularitats del seu entorn concret, fent èmfasi en els principis de facilitat i disponibilitat probatòria com a instruments essencials per garantir una aplicació coherent de l'article 217 LEC.

4. PERSPECTIVES D'EVOLUCIÓ DE LA CÀRREGA DE LA PROVA

La configuració de la càrrega de la prova en el procés civil espanyol parteix, com a punt de referència, del model establert a l'article 217 LEC. Tot i haver analitzat els problemes i desafiaments als quals s'enfronta aquesta figura, el precepte en qüestió continua considerant-se la base estructural del sistema, atès que proporciona un determinat marc de seguretat jurídica amb relació a la distribució del risc de la manca de prova entre les parts.
No obstant això, l'evolució del procés civil durant els darrers anys ha evidenciat que aquest esquema clàssic no pot operar de manera rígida en l'actualitat. Les transformacions socials, econòmiques i tecnològiques han generat una sèrie de situacions de desigualtat en l'accés a la informació i de dificultat probatòria que han obligat els tribunals a adaptar la seva aplicació a les circumstàncies concretes de cada cas.

En aquest sentit, a part dels criteris de facilitat i disponibilitat probatòria ja analitzats en els apartats segon i tercer, les perspectives d'evolució de la figura de la càrrega de la prova també es troben influïdes pel dret de la Unió Europea i pel principi d'efectivitat, en situacions en què una aplicació excessivament rígida de les regles de distribució de l'article 217 LEC podria vulnerar l'exercici dels drets reconeguts per l'ordenament jurídic. En relació amb aquesta idea, la jurisprudència, en un cas sobre dret de la competència, va establir el següent:
"La presunción que se establece se deriva del principio de efectividad que se debe aplicar para cumplir con lo dispuesto en el art. 101 del Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea ,que produce efectos directos en las relaciones entre particulares. Si estos tuvieran que acreditar que las prácticas anticompetitivas trasladaron un sobreprecio a los destinatarios finales, la carencia de información sobre ellas y la enorme dificultad probatoria haría que esa exigencia probatoria fuera contraria al principio de efectividad, pero también contraria a lo dispuesto en el art. 217.7 de nuestra LEC".[38]

D'aquesta manera, es pot observar que l'evolució de la figura de la càrrega de la prova no va dirigida a abandonar les normes de distribució establertes a l'article 217 LEC, sinó que es dirigeixen cap a una interpretació més flexible i adaptada a les particularitats de cada litigi. Aquesta afirmació permet mantenir la idea que la distribució de la càrrega de la prova no pot aplicar-se de manera automàtica, ja que ha de tenir present la necessitat de garantir a les parts una tutela judicial efectiva.

[38]Audiència Provincial Cantàbria. (2026, Març 11). *SAP S 446/2026, de 11 de marzo.* CENDOJ

En aquesta mateixa línia, la doctrina més recent ha posat de manifest que l'evolució de la càrrega de la prova no pot orientar-se únicament cap a una flexibilització progressiva dels criteris de distribució, sinó que l'altre dels seus objectius ha de basar-se a preservar les garanties pròpies del procés civil. En relació amb aquesta afirmació ha establert que *"se concluye que su finalidad esencial es obtener decisiones justas sin menoscabar la seguridad jurídica ni la igualdad de armas"*.[39] La perspectiva en qüestió reforça la idea que defensa que la interpretació de l'article 217 LEC ha de poder corregir els diferents desequilibris probatoris que apareixen en els casos concrets, sense alterar de manera arbitrària les normes generals sobre la càrrega de la prova.

En definitiva, les perspectives d'evolució de la figura de la càrrega de la prova condueixen a la necessitat de configurar un model capaç de combinar la flexibilitat necessària per donar resposta als supòsits de fet que comptin amb dificultats probatòries amb el manteniment d'un marc suficient de seguretat jurídica i igualtat entre les parts.

[39]Collaguazo, L., Reines, E., Lema, G., y Avalos, D., (2025). *Parámetros de Razonabilidad en la Aplicación de la Carga Dinámica de la Prueba en Sede Civil.* Reincisol. Pp. 2996. https://doi.org/10.59282/reincisol.V4(8)2995-3014

CONCLUSIONS

La càrrega de la prova constitueix una de les institucions centrals del procés civil, no únicament per la seva funció dins de l'activitat probatòria, sinó també per la seva incidència sobre el dret a la tutela judicial efectiva i els principis d'igualtat processal i seguretat jurídica de les parts. Durant el transcurs del treball s'ha demostrat que la regulació d'aquesta figura jurídica no pot valorar-se tan sols des d'una perspectiva formal, sinó que requereix una interpretació basada en les dificultats probatòries que poden aparèixer en cada cas concret.

L'estudi de la configuració jurisprudencial i doctrinal d'aquesta figura jurídica ha permès observar una evolució progressiva des d'un model estàtic i rígid de la distribució de la càrrega de la prova cap a un sistema flexibilitzat, principalment pels criteris de facilitat i disponibilitat probatòria. D'aquesta manera, la transformació neix de la necessitat d'evitar situacions d'indefensió d'alguna de les parts derivades d'una aplicació excessivament automàtica de les regles tradicionals, fent especial èmfasi en aquells casos en els quals una de les parts litigants es troba en una posició desfavorable en relació amb l'accés als mitjans de prova.

Dins de l'ordenament jurídic espanyol, l'article 217 LEC continua configurant-se com l'eix central de la institució de la càrrega de la prova. Les disposicions d'aquest article estableixen un marc general que permeten imposar les conseqüències derivades de la manca d'acreditació dels fets rellevants per a la resolució del litigi a la part que correspon. No obstant això, l'anàlisi realitzada sobre la jurisprudència del Tribunal Suprem i del Tribunal Constitucional evidencia que l'aplicació pràctica d'aquest precepte ha anat evolucionant cap a interpretacions menys rígides, principalment a través del desenvolupament de la doctrina de la càrrega dinàmica de la prova.

Aquesta doctrina compta amb la finalitat de corregir situacions en què no existeixi l'equilibri requerit entre les parts i adaptar la distribució de la càrrega de la prova a les circumstàncies concretes de cada cas. En aquesta línia, la seva aplicació resulta especialment rellevant dins d'àmbits molt determinats com poden ser la responsabilitat mèdica o el dret de consum, on una de les parts disposa d'una posició clarament favorable respecte a l'altra en relació amb les possibilitats d'accés a la prova. En aquests casos, una aplicació extremadament rígida de les regles tradicionals de distribució de la càrrega de la prova podria comportar una sèrie de conseqüències que vulnerin el dret a la tutela judicial efectiva.

No obstant això, el treball realitzat també ha permès comprovar que la flexibilització progressiva que s'ha anat produint planteja importants límits i dificultats. La dependència creixent de la interpretació jurisprudencial per distribuir la càrrega de la prova genera una manca d'uniformitat en l'aplicació pràctica de l'article 217 LEC que pot incrementar la discrecionalitat judicial. Aquesta situació pot afectar de manera negativa la previsibilitat de les decisions judicials i, en conseqüència, la seguretat jurídica de les parts implicades en el litigi. Per aquest motiu, la càrrega de la prova no pot convertir-se ni en un mecanisme d'aplicació automàtica ni en una alteració generalitzada de les disposicions encarregades de la seva distribució, sinó que ha de limitar-se a supòsits degudament justificats.

D'altra banda, l'anàlisi dels diferents problemes als quals s'enfronta la institució de la càrrega de la prova ha posat de manifest que les dificultats probatòries no es limiten únicament als conflictes probatoris clàssics. La problemàtica existent en relació amb la prova dels fets negatius, les desigualtats en l'accés a les fonts de prova i l'impacte dels nous mitjans de prova digitals, entre d'altres, evidencien que el model tradicional de distribució de la càrrega probatòria ha d'afrontar nous desafiaments adaptats a les transformacions que experimenta la societat. En aquest context, els criteris de facilitat i disponibilitat probatòria adquireixen molta rellevància com a instruments amb l'objectiu de garantir una aplicació equilibrada i coherent de les normes relatives al procés civil.
D'aquesta manera, es pot concloure que el principal objectiu del model actual de distribució de la càrrega de la prova no ha de basar-se en la correcció o substitució de les disposicions generals establertes a l'article 217 LEC, sinó en permetre una interpretació i conseqüent aplicació prou flexible per corregir els desequilibris entre les parts sense comprometre les garanties pròpies del procés civil. D'aquesta manera, el principal repte de la institució és la recerca de l'equilibri entre la flexibilitat i la seguretat jurídica.

En definitiva, és possible assegurar que s'han assolit els objectius plantejats a l'inici del treball, ja que s'ha analitzat el concepte de la institució de la càrrega de la prova, la seva configuració jurídica, l'evolució jurisprudencial, la doctrina de la càrrega dinàmica i els principals límits i desafiaments que presenta la seva aplicació pràctica. L'anàlisi realitzat permet afirmar que la institució continua evolucionant cap a un model més adaptat al procés civil contemporani, però que aquesta evolució únicament serà compatible amb els principis d'igualtat processal i seguretat jurídica si la flexibilització jurisprudencial es desenvolupa dins d'uns límits interpretatius prou motivats.

LLISTA DE REFERÈNCIES

Abel, Lluch, X., Picó, Junoy, J. (2008). Objeto y carga de la prueba civil. J.M. Bosch Editor. Pp 132.

Audiència Provincial Cantàbria. (2026, Març 11). SAP S 446/2026, de 11 de marzo. CENDOJ

Audiència Provincial Girona. (2025, Juliol 24). SAP GI 1925/2025, de 24 de julio. CENDOJ

Audiència Provincial Zamora. (2025, Desembre 9). *SAP ZA 576/2025, de 9 de diciembre*. CENDOJ

Boletín Oficial del Estado. (1978, Desembre 29). *Constitución Española.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1978-31229

Boletín Oficial del Estado. (2000, Gener 7). *Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil.* https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323

Cachón, Cádenas, M. (2021). *Introducción al enjuiciamiento civil.* Atelier.

Centro Carbonell. (s.d.). *La carga de la prueba en los procesos de responsabilidad por negligencia médica*. https://centrocarbonell.online/2026/01/13/la-carga-de-la-prueba-en-los-procesos-de-responsabilidad-por-negligencia-medica/

Collaguazo, L., Reines, E., Lema, G., y Avalos, D., (2025). *Parámetros de Razonabilidad en la Aplicación de la Carga Dinámica de la Prueba en Sede Civil.* Reincisol. https://doi.org/10.59282/reincisol.V4(8)2995-3014

De La Oliva, Santos, A. (2016). *Curso de Derecho Procesal Civil II. Parte especial.* Universitaria Ramón Areces.

DPEJ. RAE. (s.d.). *Principio de aportación de parte.* https://dpej.rae.es/lema/principio-de-aportaci%C3%B3n-de-parte

Ferrer, Beltrán, J. (2019). *La carga dinámica de la prueba. Entre la confusión y lo innecesario.* Marcial Pons.

Goldschmidt, J. (1961). *Principios generales del proceso. I. Teoría general del proceso. (2ª Edición).* Ediciones jurídicas Europa-América.

Meroi, A., Ramiréz, D. (2020). *La carga de la prueba, dinámicas contemporáneas.* Estudios de Derecho.

Miranda, Estrampes, M. (s.d.). *Concepto de prueba procesal*. Vlex. https://vlex.es/vid/concepto-prueba-procesal-285254

Nieva, Fenoll, J. (2020). *Carga de la prueba y estándares de prueba: dos reminiscencias del pasado.* Estudios de Derecho.

Rosenberg, L. (1956). *La carga de la prueba. (3ª Edició).* Ediciones Jurídicas Europa-América.

Taruffo, M. (2008). *La prueba.* Marcial Pons.

Tribunal Constitucional. (1990, Abril 26). *STC 76/1990, de 26 de abril.* BOE

Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. (2026, Març 30). *STSJ CAT 2358/2026, de 30 de marzo.* CENDOJ

Tribunal Suprem. (2010, Octubre 1). *STS 5331/2010, de 1 de octubre.* CENDOJ

Tribunal Suprem. (2012, Maig 18). *STS 3446/2012, de 18 de mayo*. CENDOJ

Tribunal Suprem. (2015, Novembre 12). *STS 4686/2015, de 12 de noviembre*. Vlex

Tribunal Suprem. (2018, Abril 19). *ATS 4653/2018, de 19 de abril.* CENDOJ

Tribunal Suprem. (2025, Gener 23). *STS 280/2025, de 23 de enero*. CENDOJ

Tribunal Suprem. (2026, Abril 6). *STS 1661/2026, de 6 de abril.* CENDOJ

Tribunal Suprem. (2026, Abril 20). STS 1679/2026, de 20 de abril. CENDOJ

Tribunal Suprem. (2026, Abril 27). *STS 1859/2026, de 27 de abril*. CENDOJ